

**A Magyar Természettudományi Társulat
Tudománytörténeti Szakosztálya
2017. évi beszámoló**

A 2017-es évünk is tartalmas és eseménydús volt. Több konferenciát szerveztünk társultunk más eseményekhez is, valamint egy konferencia kötettel is gazdagítottuk a tudománytörténeti szakirodalmat.

Célkitűzéseinknek megfelelően a következőket végeztük:

1. A tudománytörténeti konferenciákat rendeztünk
2. Más szervezetekkel, tudományos társaságokkal, egyetemekkel közösen együttműködtünk
3. Digitalizáljuk és a nagyközönség számára online elérhetővé tesszük a novemberi ankétok megjelent kötetének anyagát. A munkát a MTAKIK-kel együttműködésben végezzük. A vándorgyűlések anyaga már elérhető. A Tanulmányok a Természettudományok, a Technika és az Orvoslás Történetéből kötetek korábban megjelent 20 kötetéből 13 (1993—1997; illetve 2005—2013) már elérhető a REAL-ban, a fennmaradó 7 kötet (1998—2004) is elérhető lesz 2018 első félévében. és az 2017-ben megjelent 21. kötet (Hagyomány, Értékmentés és Innováció a Tudományban ankét) 2018 januárjában felkerül a REAL-ba (Repository of the Library of the Hungarian Academy of Sciences). A honlapon eddig még csak a 20. kötet érhető el. Frissíteni kellene a linket, a MTA KIK-el egyeztetve:

http://real-eod.mtak.hu/view/series/Tanulm=E1nyok_a_term=E9szettudom=E1nyok_a_technika=E9s_az_orvosl=E1s_t=F6rt=E9net=E9b==01511_3D_Studies_into_the_History_of_Science_Technology_and_Medicine.html

4. Személyi változások: Tömpe Péter lemondott a frissen megválasztott tisztségéről.

Társasági üléseinket más szervezetekkel együtt szerveztük

2017.	Események
Február 8.	<p>Tudománytörténet - Fogászattörténeti tudományos ülés Előadások Dr. Király Attila Kristóf fogorvos <i>Ókori fogászati betegségek és kezelések</i> Dr. Katona József főorvos János Kórház szájsebészete: <i>Katonai orvoslás a Nagy Háborúban</i> Prof. Dr. Forrai Judit <i>A Nagy háború és az intim élet a katonaságnál</i> A Fogászattörténeti Kör 2017. február 8-án tartotta tavaszi ülését. Az ülésen elhangzó előadások két, időben egymástól távol álló témát öleltek fel. Dr. Katona József főorvos Katonai orvoslás a Nagy Háborúban címmel családtörténeti kitekintéssel kezdve az első világháborúhoz kapcsolódó képeslapokról, mint forrásokról és azok jelentőségéről beszélt. Prof. Dr. Forrai Judit A Nagy Háború és az intim élet a katonaságnál címmel a tábori bordélyok rendszerének kiépítéséről és működéséről beszélt. Végezetül Dr. Király Attila Kristóf Ókori fogászati betegségek és kezelések címmel átfogó előadást tartott a különböző ókori kultúrák jellegzetes fogászati kezeléseiről. Az ülést Dr. Győry Hedvig, valamint Dr. Kóbor András hozzászólásai zárták. https://www.facebook.com/MOTFogaszattortenet/photos/a.1879871602297664.1073741834.1479298809021614/1879871612297663/?type=3&theater</p>

	https://www.facebook.com/MOTFogaszattortenet/photos/a.1879871602297664.1073741834.1479298809021614/1879871612297663/?type=3&theater
Február 16.	<p>Tanulmányok a természettudományok, a technika és az orvoslás történetéből. Tudományos ülés Vámos Éva emlékére. Konferencia. 1089. Budapest, Nagyváradi tér 4. 13. emelet, Népegészségtani Intézet</p> <p>Vámos Éva kutatói pályáját segítő családi háttérrel Dr. Tömpe Péter (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem) előadása után Prof. Dr. Kapronczay Károly, Dr. Kapronczay Katalin PhD; Prof. Dr. Pók Attila; Dr. Deme Péter, Csíkné dr. Keserű Krisztina Irén, Dr. Jeszenszky Sándor, Dr. Entz Géza, Prof. Dr. Szála Erzsébet, Dr. Gazda István, Dr. Munkácsy Katalin és Dr. Gulyásné Gömöri Anikó voltak. Az előadások az orvostársadalom szakmai szerveződéseinek kialakulásáról, a magyar történettudomány második világháború utáni történetében a politikai fordulatok milyen mértékben befolyásolták a szaktudomány intézményhálózatának, személyi állományának, kérdésfeltevéséig széles körben tárták fel a tudomány hagyomány és értékmentő szerepvállalását. Az ankét előadói sok évig kísérték a novemberi ankétok munkáját, egyben Vámos Éva szakmai pályafutásának különböző tudományos fórumain is szerepeltek.</p> <p>http://www.mtte.hu/sites/default/files/Vamos_Eva_anket_Program.pdf A konferencia kötet is megjelent, mely felkerül a REAL-ba.</p>
Május 10.	<p>Tudománytörténet - Fogászattörténeti tudományos ülés előadás:</p> <p>Dr. Géra Eleonóra habilitált egyetemi docens (ELTE): A spanyolnátha Budapesten</p> <p>2. előadás: dr. Katona József főorvos János Kórház szájsebészete: Katonai orvoslás a Nagy Háborúban</p> <p>2017. május 10-én tartotta a Fogászattörténeti Kör tavaszi ülését. Az előadások előtt Dr. Jung Péter mutatta meg az egybegyűlteknél egy 18. századi rugós műfogászati készítmény rekonstrukcióját. Ezt követően első előadónk, Dr. Géra Eleonóra habilitált egyetemi docens (ELTE BTK Művelődéstörténet Tanszék) tartott érdekes előadást a spanyolnátha járványról Budapesten. Az előadásból megtudhattuk, hogy mennyire befolyásolta a járvány terjedését a háborúvégi elkeseredett közhangulat, és a szerencsétlen körülmények, a főváros vezetése és a tisztiorvosok hibás döntéseinek sorozata (éjjeli vízhasználati tilalom, iskolák, kávéházak, egyéb szórakozóhelyek be nem zárása, a járvány el nem ismerése kezdetben stb.). Az áldozatok pontos száma a mai napig nem állapítható meg. A témáról bővebben az alábbi tanulmányban olvashatnak:</p>

	<p>http://epa.oszk.hu/00000/00003/00048/pdf/189312067.pdf</p> <p>Az ülés második felében Dr. Katona József főorvos előző alkalommal megkezdett előadását első világháborús családi emlékekről és a képeslapok egy speciális változatáról, a háborús képeslapokról (Kriegspostkarten). Családjából négyen is szolgálatot teljesítettek a világháború ideje alatt, közülük ketten orvosként, egy tábori lelkészként, egy pedig vörös nővérként ápolóként működött.</p> <p>https://www.facebook.com/pg/MOTFogaszattortenet/photos/?tab=album&album_id=1935434233408067</p>
<p>május 19.</p>	<p>„Hazai szabadgyök-kutatások évtizedei és hatása a különböző tudományágak fejlődésére” című munkaértekezlet.</p> <p>1089. Budapest, Nagyvárad tér 4. 13. emelet, Népegészségtani Intézet</p> <p>http://semmelweis.hu/nepegeszsegtan/files/2017/05/MSZKT-program-2017.pdf</p> <p>A hazai szabadgyök kutatás első un. „hőskorszakának feltérképezése volt a cél, a különböző un. kutató iskolák, intézmények orvos-biológiai szempontú kutatásainak bemutatására valamint ókori és történelmi korok receptjeinek értelmezésével, a különböző táplálkozási anyagok kultúrtörténetének bemutatására került sor. Prof.dr. Blázovics Anna, Prof.dr. Forrai Judit, Prof.dr. Róth Erzsébet, Prof.dr. Balla József, Prof.dr. Fehér Erzsébet, Prof.dr. Mézes Miklós, Prof.dr. Tari Irma, Prof.dr. Stefanovics Prof. dr. Bányai Erzsébet dr. Lugosi Andrea, dr. Szentmihályi Klára, dr. Vereckei András dr. Fülöp András, dr. Lantos János, dr. Szöllősiné Varga Ilona,</p>
<p>október 13</p>	<p>Salamon Henrik emléktábla avatása</p> <p>A magyar fogászattörténet úttörőjének Salamon Henriknek állítottunk méltó emléket utolsó lakhelyén a Budapest, IX. Lónyai utca 7. szám falán</p> <p>http://www.mtte.hu/content/megh%C3%ADv%C3%B3-salamon-henrik-eml%C3%A9kt%C3%A1bla-avat%C3%A1sra</p> <p>https://www.facebook.com/MOTFogaszattortenet/?hc_ref=ARQFLbjLZOQGoKH2gyIMVdJ6kWUJ9bc8fTQcp38KiVwF22CdCr2ArlFSAAtGEDovhCVE</p> <div data-bbox="395 1303 746 1563" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="769 1317 1104 1563" data-label="Image"> </div>
<p>november 16-17</p>	<p>STATISZTIKA A TUDOMÁNYOK, A TECHNIKA ÉS AZ ORVOSLÁS KÖRÉBEN, ÉRTÉKMENTÉS és INNOVÁCIÓ a TUDOMÁNYBAN konferencia sorozat,</p> <p>1089. Budapest, Nagyvárad tér 4. 13. emelet, Népegészségtani Intézet</p> <p>A Magyar Természettudományi Társulat Tudománytörténeti Szakosztálya, Semmelweis Egyetem Népegészségtani Intézete, MTA Művelődéstörténeti Osztályközi Bizottság Élettudományok-története Munkabizottsága, MTA Tudomány- és Technikatörténeti Osztályközi Állandó Bizottság Magyar Orvostörténelmi Társaság és a Fogászattörténeti Kör közös rendezvényének fókuszában a tudományokat kvantitatív módszerrel leírni, megmutatni, összehasonlítani, így a statisztika, mint közös vizsgálati módszer szerepelt. Az előadók beszéltek a statisztikai módszerek kezdeteiről, a járványügyi statisztikákról, a</p>

városi terek és a szórakoztatóipar kapcsolatáról, a városi terek vallási közösségek demográfiai változásairól, kriminológiai adatokról, oktatási intézmények, hallgatói adatok elemzéseiről, orvosi működés, orvos-statisztikusok munkáiról, nemek különbözőségéről a felső vezetésben, a műszaki értelmiség szerepéről az egészségügyben, magukról a tudományos tanulmányok mérhetőségéről és népszerűsítéséről, valamint a klinikum, a szájszélesítési munkákat elősegítő statisztikai adatok hasznosságáról.

A konferencia előadásait tartalmazó kötetet **CSÁNYI VILMOS** Széchenyi-díjas etológus, akadémikusnak, konferenciánk díszvendégének dedikáljuk.

A konferenciakötet publikálása folyamatban van. 2018-ban tervezzük megjeleníteni.

<http://semmelweis.hu/nepegeszsegtan/files/2017/05/MSZKT-program-2017.pdf>

Dr. Forrai Judit elnök, Dr. habil. Izsák Éva tudományos titkár, Dr. habil. Krász Lilla tudományos szaktanácsadó, Pók Andrea operatív titkár
e-mail: forraijud@gmail.com, tel.: +36-209-603-700